

2024-03-07

Kretsloppsplan 2023-2030

Kommunal plan om förebyggande och hantering av avfall

**SÄTERS
KOMMUN**

SAMHÄLLSBYGGNAD

Dokumentinformation

Dokumentnamn	Dokumenttyp	Omfattar
Kretsloppsplan 2023-2030		
Dokumentägare	Dokumentansvarig	Publicering
SBS		
Beslutsinstans	Beslutad	Diarienummer

Författningsstöd
Revidering
Bör revideras senast

Innehåll

1	Inledning	4
2	Mål	6
2.1	Hushåll	6
2.1.1	Hushållens konsumtion	7
2.1.2	Hushållens avfallshantering	7
2.1.3	Mål för hushåll, 2030	9
2.2	Kommunala verksamheter och kommunala bolag	10
2.2.1	Kommunens verksamhet och avfallshantering	10
2.2.2	Matsvinn	11
2.2.3	Avlopp och slam	11
2.2.4	Nedskräpning	11
2.2.5	Nedlagda deponier	12
2.2.6	Bygg- och rivningsavfall	12
2.2.7	Schaktmassor	13
2.2.8	Mål för kommunala verksamheter och kommunala bolag, 2030	14
3	Kretsloppsplanens prioriterade avfallstyper	15
4	Kretsloppsplanens genomförande	16
4.1	Organisation	16
4.2	Verksamhetsplan och budget	16
4.3	Åtgärder	17
4.4	Uppföljning	17
4.5	Fysisk planering	17
4.6	Strategisk länssamverkan	18
4.7	Kommunikation	19
5	Metod för framtagning av Kretsloppsplanen	20
6	Förklaringar	21

1 Inledning

Alla kommuner i Sverige ska enligt 15 kap miljöbalken (1998:808) ta fram en plan för avfallsförebyggande och hållbar avfallshantering, vilken ska fastställas i kommunfullmäktige.

I Säter kommun har vi valt att kalla denna plan för Kretsloppsplan.

Kretsloppsplanen har tagits fram i ett samarbete mellan kommunerna i Dalarna under 2022 - 2023. Planen gäller för perioden 2023 - 2030.

Syftet med kretsloppsplanen är att påvisa var vi behöver vara år 2030 i vårt arbete med att minska avfall, öka resursutnyttjandet och säkerställa en ren och giftfri miljö.

Planen avser att samla alla kommuner, Region Dalarna, Länsstyrelsen, och andra aktörer i att gemensamt arbeta för att åstadkomma ett mer hållbart samhälle där Dalarna tar ansvar för att minska sin klimatpåverkan.

Säter kretsloppsplan är central för att nå en mer resurseffektiv och cirkulär kommun.

Planen berör alla som bor eller verkar i Säter kommun, det vill säga både kommunala sektorer, kommunala bolag, företag och kommunens medborgare.

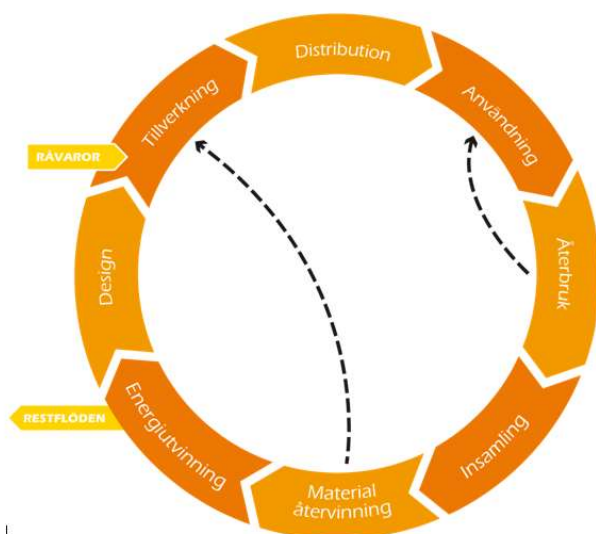
Planen styr främst kommunens arbete samt om rådighet finns påverkas även privat verksamhet, exempelvis gällande byggavfall och schaktmassor samt tillsyn.

Figur 1. EU:s avfallshierarki

Avfall ska tas om hand enligt EU:s avfallshierarki där målet är att sträva uppåt i trappan. Det är en prioritetsordning för hur avfallshantering inom EU utformas. Den prioriterar i första hand att förebygga att avfall överhuvudtaget uppkommer. Avfallshierarkin leder till att skapa den ekonomiska modell som kallas för cirkulär ekonomi där minimal mängd avfall uppstår.

Figur 2. Modell för Cirkulär ekonomi. Bild från Energiintelligent Dalarna

För att skapa bästa möjliga förutsättningar till kretsloppsplanens genomförande har planen beaktat "Dalastrategin" och samordning sker med "Energiintelligent Dalarna" som fokuserar på samverkan för att skapa en cirkulär ekonomi. Samverkansgruppen leds av Länsstyrelsen och Region Dalarna och innefattar även kommuner och näringsliv.

Expertgruppen Normskifte har i sin rapport till Delegationen för Cirkulär Ekonomi identifierat tre faktorer som kan främja skiftet till en cirkulär ekonomi:

- En kombination av styrande och stöttande insatser har bäst effekt för att driva förändring.
- Skapa emotionell styrning, d.v.s. det är inte primärt mer evidens som behövs för att motivera till handling, utan det är de känslomässiga motiven som behöver förstärkas.

- Individer måste kunna identifiera sig och känna sig inkluderade, d.v.s. normskiftet till en cirkulär ekonomi, kan inte begränsas till att inkludera enbart specialintresserade individer med en viss värdegrund.

I alla områden är det viktigt att utveckla tillsyn som effektivt verktyg för att sträva uppåt i avfallshierarkin och minska klimatpåverkan.

2 Mål

Samtliga kapitel redovisar följande;

Mål avses uppnås 2030 och utgår om inte annat anges från år 2022 som referensår.

Klimatnytta om mål uppnås beräknas om möjligt utifrån Avfall Sverige rapport 2023:01 (förebyggande) eller rapport 2019:19 (materialåtervinning).

2.1 Hushåll

Berörda Globala hållbarhetsmål:

Berörda Nationella miljökvalitetsmål:

Begränsad
miljöpåverkan

Giftfri miljö

Levande sjöar
och vattendrag

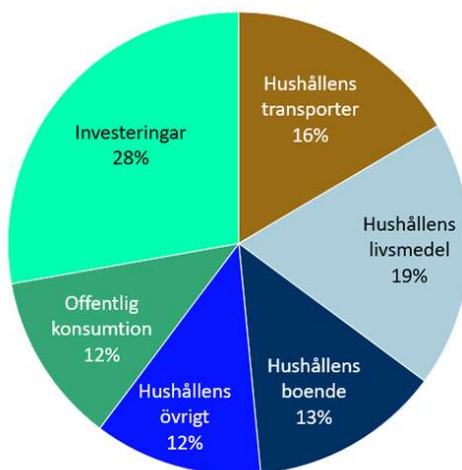

God bebyggd
miljö

2.1.1 Hushållens konsumtion

Hushållens konsumtion har en stor betydelse för klimatpåverkan i Sverige. Naturvårdsverket¹ anger att cirka 60 % av de konsumtionsbaserade utsläppen kommer från hushåll och motsvarar cirka 4,5 ton CO₂e² per person. Det innebär att hushållens konsumtion i Dalarna bidrar med cirka 1,3 miljoner ton CO₂e per år.

Figur 3. Sveriges konsumtionsbaserade utsläpp år 2020, Naturvårdsverket (cirka 60 % kopplat till hushållen).

Till år 2030 behöver vi utveckla en mer hållbar konsumtion som leder till mindre mängder avfall och minskad miljö- och klimatpåverkan.

2.1.2 Hushållens avfallshantering

För att minska avfallet är det viktigt att återbruka mera, men också att sortera till materialåtervinning.

Det bästa återbruket sker direkt genom hushållens försorg genom second hand och olika köp och sälj funktioner. Det som ändå kommer in på återvinningscentralerna ska på ett enkelt sätt kunna lämnas till återbruk.

Under planperioden sker omvälvande förändringar på lagstiftningsområdet som påverkar alla hushåll markant. Kommunen övertar insamlingsansvar för

¹ Konsumtionsbaserade växthusgasutsläpp per person och år

² CO₂e = koldioxidekvivalenter. Förklaring av ord och begrepp finns i kapitel 6, Förklaringar.

förpackningar³ 2024-01-01 och fastighetsnära insamling ska vara införd senast 2027-01-01. Det innebär att Säter kommun står inför utmaningar i att utveckla insamlingssystem som kommer kräva omfattande investeringar och resurser samt påverkan på fysisk planering och logistik.

Syftet med fastighetsnära insamling är att nå högre materialåtervinning av förpackningar och därmed minska mängden avfall till förbränning. Producentansvaret är fortfarande kvar och kommunerna ska ges ersättning för insamlingen med målet att nå full kostnadstäckning.

Från och med 2024 blir det också obligatoriskt krav på utsortering av matavfall för alla hushåll.

Mängden restavfall i Dalarna uppgick år 2022 till cirka 120 kg/person. Trenden är sjunkande med en minskning på cirka 20 % sedan 2015. För närvarande är endast cirka 35–40 % rätt sorterat. Om restavfallet halveras⁴ så bedöms klimatpåverkan minska med cirka 15 000 ton CO₂e.

Grovavfall utgör cirka 45 % av den totala avfallsmängden från hushåll i Dalarna. Cirka 225 kg/person lämnades in vid kommunernas återvinningscentraler år 2022 och trenden är relativt konstant sedan 2015. Av dessa mängder återbrukas mindre än 3 % och cirka 20 % går till materialåtervinning. Cirka 60 % förbränns. Detta vill kommunerna ändra på, mer ska återbrukas och materialåtervinnas. Om brännbart grovavfall halveras⁵ så bedöms klimatpåverkan minska med cirka 11 000 ton CO₂e.

Andra viktiga delar är att utveckla fossilfria transporter inom avfallshantering.

Farligt avfall från hushåll är alltid högt prioriterat och arbete sker löpande för att minska uppkomsten av farligt avfall och säkerställa en miljösäker insamling och behandling.

Till år 2030 behöver vi minska mängden avfall till förbränning. Vi behöver fortsätta förebygga användning av farligt avfall och säkerställa att farligt avfall samlas in och omhändertas enligt lagkrav.

³ Främst papper, plast, metall, färgat glas, ofärgat glas

⁴ Minskning av innehållet i restavfall med 75% av förpackningar, tidningar, matavfall, textil och inert – klimatnytta räknas genom ökad materialåtervinning

⁵ Minskning av innehållet i brännbart grovavfall med 75 % av hård- och mjukplast, textil, förpackningar, tidningar och elskrot

2.1.3 Mål för hushåll, 2030

Mål 2030	Säters kommun 2022	Mål 2026	Mål 2030	Ansvarig verksamhet i Dalarna kommun	Medel 2022
1. Mängd avfall ⁶ ska minska med 25%	489	428 kg/person (-12,5%)	367 kg/person (-25%)	Samhällsbyggnadssektorn	439 kg/person
2. Mängd restavfall ⁷ ska minska med 50%	135	101 kg/person (-25%)	68 kg/person (-50%)	Samhällsbyggnadssektorn	118 kg/person
3. Mängd brännbart grovavfall ⁸ ska minska med 50%	73	55 kg/person (-25%)	37 kg/person (-50%)	Samhällsbyggnadssektorn	55 kg/person

⁶ Mängd kommunalt avfall exklusive slam, trädgårdsavfall och återanvändning

⁷ Brännbart i kärl vid fastighet

⁸ Brännbart skrymmande avfall som lämnas i container på ÅVC. Även verksamheter lämnar grovavfall på ÅVC och dessa mängder ingår här.

2.2 Kommunala verksamheter och kommunala bolag

2.2.1 Kommunens verksamhet och avfallshantering

Berörda Globala hållbarhetsmål:

Berörda Nationella miljökvalitetsmål:

Begränsad
miljöpåverkan

Giftfri miljö

Levande sjöar
och vattendrag

God bebyggd
miljö

Kommunen har både kommunalt avfall, det vill säga avfall som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll, samt verksamhetsavfall.

Det saknas uppgifter om avfallsmängder från kommunala verksamheter. Klimatnyttan och ekonomiska synergier bedöms bli betydande om avfallsmängderna minskar då kostnader för insamling och behandling är höga och stigande. Kommunala verksamheter omfattas också av kraven på insamling av förpackningar och obligatorisk insamling av matavfall från 2024.

Inköp och upphandling samt tillsyn är ett viktigt verktyg för att nå målen. Kommunerna i Dalarna upphandlar årligen för cirka 7 miljarder kronor. Än så länge saknas statistik över vad som köps in av olika produkttyper. Upphandlingsmyndigheten är en viktig nationell aktör och i Dalarna har Upphandlingsdialog Dalarna (UDD) varit en regional drivkraft (projektfinansierat). UDD har inget fortsatt uppdrag men det finns ett länsnätverk för upphandlare.

Myndighetstillsyn kan bidra till att verksamheter uppmärksammas och vid behov föreläggs om krav för att följa aktuell lagstiftning. Aktuellt inom avfallsområdet är bland annat nya förordningen om förpackningar som omfattar serveringsställen (2024) och evenemangsarrangörer samt kraven på sortering av byggavfall.

Till år 2030 behöver vi kraftigt minska mängden kommunalt avfall till förbränning genom att öka förebyggande, återanvändning och materialåtervinning. Vi behöver utveckla ett hållbart byggande avseende avfallsminimering, återbruk och om detta inte går, materialåtervinning.

2.2.2 Matsvinn

Matsvinn är ett viktigt område för kommunerna. Matsvinn är mat som slängs men som hade kunnat ätas om den hanterats på annat sätt. Matsvinn står för mellan 8-10 procent av allt utsläpp av växthusgaser i världen.

Ur klimatsynpunkt är det alltid mycket mer effektivt att förebygga matsvinn än att använda matsvinnet i biogasproduktion. Sämst är att förbränna mat.

Sedan 2018 har kostnätverket i Dalarna samarbetat och matsvinnet i Dalarnas skolor har sedan 2018 minskat från 52 g/portion (servering + tallrik) till 36 g/portion, en minskning med 31%. Målet i avfallsplan 2018 var 25 % till år 2022.

Till år 2030 behöver kommunerna utveckla hållbara måltider som ger bra förutsättningar för god hälsa och prestation. Strävan är att uppnå målet i Agenda 2030 om att halvera matsvinnet till år 2030.

2.2.3 Avlopp och slam

Avloppsresurserna slam och renat avloppsvatten står för en stor andel av Sveriges totala resursflöden och potentialen med resursåtervinning är mycket stor.

Till år 2030 behöver vi utveckla samarbete där växtnärings- och mullbildande ämnen i slam återförs på produktiv mark och renat avloppsvatten används för bevattning av olika ytor i samhället genom utvecklat kvalitetsarbete och utvidgat branschsamarbete.

2.2.4 Nedskräpning

Sedan 2018 finns ett regionalt nätverk som arbetat kontinuerligt med insatser för minskad nedskräpning.

Från 2024 gäller ny förordning om nedskräpning där producenter av förpackningar och tobak ska ersätta kommunerna för åtgärder för att minska nedskräpning. Det innefattar såväl tjänster som utrustning och det är Naturvårdsverket som betalar ut ersättningen.

Kommunerna ges också krav att samla in förpackningar från populära platser från 2026 med ersättning från producenterna via Naturvårdsverket.

Till år 2030 behöver vi bidra till ett renare och tryggare Dalarna genom att i samverkan mellan kommuner och aktörer arbeta med direkta skräpinsatser, attityder och beteenden för mindre nedskräpning samt styrmedel för påverkan.

2.2.5 Nedlagda deponier

I Dalarna fanns år 2022 68 nedlagda kommunala deponier i riskklass 1-2. Antalet har sjunkit i takt med att deponier omklassats till klass 3-4.

Nedlagda deponier kan påverka människors hälsa och miljön negativt genom förorening av mark, grund- och ytvatten samt utsläpp av deponigas.

Det finns behov av ett mer samlat grepp för att kommunerna ska kunna slutföra uppgiften att åtgärda kända nedlagda kommunala deponier.

Till år 2030 behöver kommunerna kontinuerligt arbeta för att minska risken med nedlagda deponier och ha en åtgärdsplan som säkerställer att alla kända kommunala nedlagda deponier är undersökta och vid behov omklassade. Nedlagda deponier som fortsatt är placerade i riskklass 1 och 2 efter undersökning, det vill säga de med prioriterade åtgärdsbehov, ska vara åtgärdade eller ha en åtgärdsplan till år 2030.

2.2.6 Bygg- och rivningsavfall

Berörda Globala hållbarhetsmål:

Berörda Nationella miljömål:

Begränsad
miljöpåverkan

Giftfri miljö

God bebyggd
miljö

Bygg- och rivningsavfall är ett viktigt område då det uppkommer stora mängder bygg- och rivningsavfall och dessa har stor miljö- och klimatpåverkan. Det saknas dock uppgifter på mängd byggavfall i Dalarna.

Den vanligaste behandlingen av bygg- och rivningsavfall är att det återvinns som konstruktionsmaterial, följt av deponering och energiåtervinning. Konventionell materialåtervinning, som återvinning av metaller, plast och papper, står för endast 2 procent.

Till år 2030 behöver vi utveckla ett hållbart byggande avseende avfallsminimering, återbruk och om detta inte går, materialåtervinning.

2.2.7 Schaktmassor

Schaktmassor uppkommer också i stora volymer vid byggprojekt och innebär ofta resursslöseri då det är vanligt att de styrs till någon form av upplag eller täckning. Det kan också förekomma stora behov av massor. En bättre planering kring massor kan ge avsevärda synergier för miljö och klimat men också ekonomi.

Till år 2030 behöver vi utveckla resurssmart masshantering som minimerar onödiga transporter och optimerar resursanvändning av jord- och schaktmassor och funktionsmässigt likvärdiga material för användning i bygg- och anläggningsprojekt med beaktande av risker gällande miljö och hälsa samt invasiva arter. Det gäller också att tillvarata värdefull matjord.

2.2.8 Mål för kommunala verksamheter och kommunala bolag, 2030

Mål 2030	Säters kommun 2022	Mål 2026	Mål 2030	Ansvarig verksamhet i kommun	Dalarna medel 2022
4. Mängd avfall från kommunens verksamheter ska minska med 25%	I kommunalt avfall ingår avfall från kommunala verksamheter som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll, se mål 1-2. Till revidering 2026 avses mätbara mål anges för avfall från kommunala verksamheter som inte är kommunalt avfall (ex byggavfall, äldreomsorg) utifrån i Dalarna gemensamma riktlinjer, se åtgärd R14.				
5. Mängd avfall från kommunens verksamheter till förbränning ska minska med 50%	Se mål 4				
6. Dalarnas matsvinn i skolor ska understiga 30 g/portion (kommun-medel)	25 g/portion	25 g/portion	25 g/portion	Samhälls- byggnadssektorn	36 g/portion
7. Det kommunala avlopps-slammet ska så långt möjligt användas på produktiv mark	0 %	0 %	30 %	Samhälls- byggnadssektorn	<10%
8. Samtliga kända nedlagda deponier i riskklass 1-2 ska vara undersökta och riskklassade enligt MIFO fas 2. De med prioriterade åtgärdsbehov ska vara åtgärdade eller ha en beslutad plan för åtgärd.	0 (3)	1 (3)	3	Samhälls- byggnadssektorn	45 av 81
9. Beslutad masshanteringsplan	0		JA	Samhälls- byggnadssektorn	15 kommuner (0)

3 Kretsloppsplanens prioriterade avfallstyper

Utöver prioritering av farligt avfall, som nämns i punkt 2.1.2, prioriteras även följande avfallstyper för att de antingen genererar stora mängder avfall eller har en stor negativ miljö- och hälsopåverkan beräknat ifrån produktion till att avfallet behandlas. Statistik nedan avser hushållen i Dalarna:

Avfallstyp	Mängd 2022 ⁹	Klimat- påverkan, kg CO ₂ e/kg avfall ¹⁰
Restavfall	118 kg/person	3,0
Förpackningar	87 kg/person varav 50 kg lämnades på återvinningsstation 37 kg felsorteras i restavfall	Plast 3,7 Papper 0,7 Metall 2,3 Glas 1,3
Brännbart grovavfall ÅVC	55 kg/person	2,1
Matavfall	Matavfall (som slängs i kärl) 47 kg/person. Cirka 17 kg utgör ätbar mat. Utöver detta slängs cirka 18 kg ätbar mat i vasken. 22 kg matavfall felsorteras och läggs i restavfallet.	2,2
Plast	30 kg/person varav 9 kg lämnades vid återvinningsstation, 15 kg felsorteras i restavfall och 6 kg lämnas i brännbar grovavfallsfraktion på ÅVC	3,7
Textil	14 kg/person varav 1,6 kg lämnades i samlingsbehållare för återbruk och materialåtervinning, 5 kg felsorteras i	11,9

⁹ Bygger på Avfall Sveriges statistik och är den genomsnittliga mängden per person i Dalarna

¹⁰ Avfall Sverige rapport 2023:01. Siffran anger den klimatpåverkan avfallet beräknas ha jämfört med om avfallet inte uppstod (avrundat)

Avfallstyp	Mängd 2022 ⁹	Klimat- påverkan, kg CO ₂ e/kg avfall ¹⁰
	restavfall och 7 kg lämnas i brännbar grovavfallscontainer på ÅVC	
Elektronikavfall	13,5 kg/person	21,8

Det saknas uppgifter på avfall från kommunala verksamheter samt bygg- och rivningsavfall och schaktmassor.

4 Kretsloppsplanens genomförande

4.1 Organisation

Genomförande av kretsloppsplanerna kräver deltagande från många aktörer. Alla aktörer som bidragit vid framtagandet av planen finns beskrivna i underlag. För att lyckas i genomförandet krävs ett ännu bredare engagemang.

Följande aktörer ingår i genomförandet av kretsloppsplanen:

- Säterns arbetsgrupp för hållbarhet, med representanter från varje sektor.
- Regional kretsloppsplanegrupp, med representanter från varje kommun och länsstyrelsen.
- DalaAvfall, med representanter från varje kommun som ingår i den ekonomiska föreningen.
- Temagrupper och nätverk, med representanter från kommuner, länsstyrelsen, regionen, organisationer och branschföreningar.

Se även strategisk länsöverkan, kapitel 5.5.

4.2 Verksamhetsplan och budget

Mål och åtgärder ska årligen implementeras i kommunens verksamhetsplan och budgetprocess i enlighet med styrdokumentet Ekonomi- och målstyrning för Säter kommun. Kretsloppsplanens mål utgör kommunens mål inom förebyggande och hantering av avfall och integreras i kommunens övriga strategiska planer och styrdokument.

Säterns arbetsgrupp för hållbarhet bevakar att detta sker på varje sektor.

4.3 Åtgärder

Åtgärdsplan med åtgärder, bilaga 2, revideras vid behov av Samhällsbyggnadsnämnden, dock senast 2026. Vid uppdatering sker erfarenhetsutbyte med Dala Avfall, men varje kommun uppdaterar åtgärder efter egna förutsättningar. Det regionala arbetet kommer att anpassas till uppdaterad åtgärdsplan och utge stöd för vad som är relevant att hantera.

Aktuellt åtgärdsprogram bifogas kretsloppsplanen.

Till stöd för arbetet finns en regional åtgärdsbank som är framtagen under temagruppernas revideringsarbete under 2022. Åtgärdsbanken är ett levande dokument som alla kan hämta idéer och inspiration ifrån, men också fylla på med fler exempel som andra kan ha nytta av.

Åtgärdsbanken framgår av kretsloppsplaneportalen.

4.4 Uppföljning

Uppföljning och rapportering av Säters kretsloppsplan sker i enlighet med Ekonomi- och målstyrning för Säters kommun. Årlig rapportering sker till kommunstyrelsen i samband med miljöbokslutet.

Avfall Sverige samlar årligen in statistik i statistikverktyget Avfall Web. Det verktyget ger möjlighet till jämförelser och analyser samt ligger till grund för den nationella statistiken av kommunalt avfall som Avfall Sverige tar fram varje år. Många punkter i handlingsplanen och de flesta målen kan följas upp och utvärderas med hjälp av Avfall Web.

Koordinering av det regionala arbetet i Kretsloppsplanen görs av den regionala kretsloppsplanegruppen och dokumentation sker på kretsloppsplaneportalen.

”Dalarnas kretsloppsplanedag” arrangeras av den regionala kretsloppsplanegruppen i Dala Avfall. Alla kommunala kretsloppsplanegrupper (i Säters motsvarande Arbetsgrupp för hållbarhet), temagrupper och nätverk samt övriga berörda bjuds in.

4.5 Fysisk planering

Kretsloppsplanen har i många avseenden en koppling till kommunens fysiska planering, exempelvis översiktsplan och detaljplaner. Det kan avse vid planering för fastighetsnära insamling av förpackningar, insamling förpackningar allmän plats, utveckling av masshanteringsplaner och etablering av verksamhet (exempelvis inom återbruk).

4.6 Strategisk länssamverkan

För att kunna uppnå mål i kretsloppsplanen och genomföra åtgärder krävs att Dalarna samordnar och koordinerar strategiskt arbete kring hållbarhet och resurshushållning.

Flertalet åtgärder drivs lämpligen i projektform med särskilt tillsatta medel och projektledning. Projektfinansiering ska kontinuerligt undersökas.

För detta ändamål kopplas kretsloppsplanens genomförande till det löpande arbetet i Energiintelligent Dalarna där mycket av länets strategiska arbete kring hållbarhet och resurshushållning drivs. Det gäller särskilt områdena konsumtion, byggande och boende, transport, energisystem och nya varor och tjänster.

Figur 4 visar de fokusområden som Energiintelligent Dalarna arbetar med.

Med anledning av detta ges DalaAvfall möjlighet ingå i Energiintelligent Dalarna och dess arbete.

Länsstyrelsen Dalarna och Region Dalarna samordnar gemensamt arbetet med energi, klimat och innovationsfrågor genom samverkansplattformen Energiintelligent Dalarna. För gemensam syn, förankring och utveckling av energi, klimat och innovationsarbetet i länet finns Dalarnas energi, klimat och innovationsråd.

Kretsloppsplanen har särskilt beaktat följande i Dalastrategin;

- Hållbar utveckling och tillväxt förutsätter miljömässig omställning
- Kretsloppsplanen ingår som verktyg i främst ett av tre målområden;

Ett klimatsmart Dalarna, Dalarna når de nationella energi- och klimatmålen 2030 med prioriteringar att främja det offentliga och näringslivets arbete

med att minska sina nettoutsläpp av växthusgaser och främja cirkulär ekonomi och resurseffektivitet

4.7 Kommunikation

Kommunikation kommer att vara en viktig del i kretsloppsplanens genomförande. I vårt gemensamma arbete med att driva på beteendeförändring behövs det både ges kunskap, sprida motivation och ge förutsättningar för att göra rätt. Dessutom är det viktigt att veta hur beteenden behöver förändras, både vad gäller konsumtionsbeteenden och beteenden kopplat till avfallshantering.

Viktiga ståndpunkter:

- Använda gemensamma budskap och ett gemensamt bildspråk samt illustrationer och bilder som alla kan använda,
- Prioritera att skapa mening och gemenskap och arbeta lösningsfokuserat (ej skapa skuld känslor) och göra det enkelt göra rätt,
- Våga prova nya grepp, utvärdera och utveckla vidare,
- Lära av varandra och öka kompetens kring hållbarhetskommunikation och beteendeförändringar.

Flera av åtgärderna i kretsloppsplanen innebär att det är nödvändigt att det sker en beteendeförändring hos målgrupperna. Tre tekniker som kan användas för att förändra beteenden: Medvetandegöra, motivera och möjliggöra.

Medvetandegöra: För att kunna göra hållbara val behöver målgrupperna kunskap om exempelvis konsumtionens miljöpåverkan, alternativa konsumtionsbeteenden och varför vi ska sortera vårt avfall.

Motivera: Det behöver också finnas en vilja att göra en förändring. Motivation är det som driver människor till handling och som får oss att agera på olika sätt. Att främja motivation handlar exempelvis om att få mottagaren att känna sig inkluderad och delaktig. Mottagaren ser sin del i helheten och känner tillhörighet.

Möjliggöra: Målgrupperna behöver ha rätt förutsättningar för att kunna förändra sina beteenden. Det behöver helt enkelt vara lätt att göra rätt, oavsett om det gäller att göra hållbara val, sortera avfall eller någonting annat. Med rätt styrning kan önskat beteende uppnås, exempelvis genom att forma en situation så att det faller sig naturligt att välja rätt. Knuffa försiktigt mot mer hållbara beslut, så kallad nudging.

5 Metod för framtagning av Kretsloppsplanen

En dalagemensam kretsloppsplanegrupp har haft ansvaret för att driva arbetet. Förankring har skett med kommunala kretsloppsplanegrupper i kommunerna.

Framtagandet har finansierats av avfallsverksamheterna i Dalarna samt Länsstyrelsen, samordnat med framtagandet av förstudie för cirkulär ekonomi.

Ett viktigt inslag i framtagande och genomförandet är samverkan. För framtagandet har 12 temagrupper bildats som fokuserar på särskilt viktiga ämnen med koppling till kretslopp och cirkulär ekonomi. Grupperna innefattar kring 150 personer från kommuner, Region Dalarna, Länsstyrelse, Visit Dalarna och andra regionala och nationella aktörer med kunskap inom berört temaområde. Temagrupperna har varit;

Förpackningar	Hushållens konsumtion	Hållbar textilanvändning	Hållbara ÅVC
Klimateffektiv hantering av kommunalt avfall	Miljömässig upphandling	Minska användning av plast och dess klimatpåverkan	Måltider och matsvinn
Minska nedskräpning	Nedlagda deponier	Byggavfall och masshantering	Hållbara avloppsresurser

Under 2022–2023 har 15 seminarier och webinarier hållits med över 700 deltagare. En viktig del med temagrupperna är att höja kunskapsgrunden för vad som kan göras men också ge grund för genomförandet då flertalet av temagrupperna avses vara kvar under genomförandeperioden (vissa kan slås ihop).

Temagrupperna har gett förslag på mål och åtgärder som kommunerna genom de kommunala kretsloppsplanegrupperna behandlar under våren 2023 inför slutförandet av kretsloppsplaner som kan beslutas hösten 2023 i kommunerna.

I bilaga 1 och 2 framgår bland annat följande:

- Åtgärder för att nå målen.
- Indikatorer för att spegla utvecklingen inom varje målområde
- Kretsloppsplanens koppling och utgångspunkter gällande EU:s avfallshierarki, Agenda 2030 och Sveriges miljömål
- Sammanfattning förstudie cirkulär ekonomi
- Sammanfattning från temagruppernas arbete
- Faktaunderlag & Miljöbedömning

6 Förklaringar

Ord/förkortning	Förklaring
Brännbart grovavfall	Grovavfall som lämnas till förbränning. Ofta blandat med material som skulle kunnat återbrukas eller materialåtervinnas.
Bygg- och rivningsavfall	Avfall som uppstår vid nybyggnad, tillbyggnad, renovering, ombyggnad eller rivning av byggnad.
Farligt avfall	Ämne eller föremål som är avfall och som i bilaga 3 till avfallsförordningen (2020:614) beskrivs med en avfallskod markerad med en asterisk (*). När avfallskoden i bilagan innehåller en hänvisning till 2 kap 3 § avfallsförordningen ska avfallsinnehavaren också klassificera avfallet som farligt avfall, om innehållet av farliga ämnen i avfallet gör att det har en eller flera farliga egenskaper, eller avfallet innehåller något eller några ämnen i 2 kap 3 §.
CO _{2e}	Förkortning av begreppet koldioxidekvivalenter, vilket är ett mått för att kunna jämföra utsläpp av olika växthusgaser med varandra.
Grovavfall	Kommunalt avfall som är så tungt eller skrymmande eller har andra egenskaper som gör att det inte är lämpligt att samla in i kärl.

Kommunalt avfall	Avfall från hushåll och sådant avfall från andra källor som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll, dock inte avfall från tillverkning, avfall från jord- och skogsbruk, avfall från fiske, avfall från septiktankar, avloppsnät och avloppsrening, bygg- och rivningsavfall, och uttjänta bilar. Kommun ansvarar för insamling och behandling av kommunalt avfall.
Restavfall	Restavfall är icke skrymmande avfall som inte är farligt avfall och som inte går att återanvända eller återvinna på annat sätt än genom förbränning. Normalt har varje hushåll ett kärl för restavfall vid sin fastighet.
ÅVC	Återvinningscentral